

**TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HOÁ HÀ NỘI
KHOA QUẢN LÝ VĂN HOÁ NGHỆ THUẬT**

**TÍN NGƯỠNG TRONG SẢN XUẤT NÔNG NGHIỆP
CỦA NGƯỜI THÁI Ở HUYỆN QÙY CHÂU- TỈNH NGHỆ AN**

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP

CỬ NHÂN VĂN HOÁ

Giảng viên hướng dẫn : Th.S Trần Thị Thu Nhung

Sinh viên thực hiện : Võ Thị Ngọc

Lớp : Quản lý văn hoá 7C

Niên khoá : 2006 - 2010

HÀ NỘI, 2010

MỤC LỤC

LỜI MỞ ĐẦU	4
1. Lý do chọn đề tài:	4
2. Đối tượng nghiên cứu :	5
3. Phương pháp nghiên cứu :	6
4. Mục tiêu nghiên cứu :	6
5. Đóng góp của đề tài:.....	6
6. Bố cục:	6
CHƯƠNG I : NHỮNG NÉT KHÁI QUÁT VỀ HUYỆN QUỲ CHÂU- TỈNH NGHỆ AN.	

1.1. Đặc điểm địa lý , kinh tế văn hoá của Huyện Quỳnh Châu.

1.1.1. Đặc điểm địa lý.

1.1.2. Kinh tế văn hoá của Huyện Quỳnh Châu.

2.1 Đặc điểm lịch sử, kinh tế văn hoá của người Thái ở Huyện Quỳnh Châu.

CHƯƠNG II : TÍN NGƯỠNG TRONG SẢN XUẤT NÔNG NGHIỆP CỦA NGƯỜI THÁI Ở HUYỆN QUỲ CHÂU- TỈNH NGHỆ AN.

2.1. Vai trò của tín ngưỡng nông nghiệp đối với đời sống của Người Thái ở Huyện Quỳnh Châu – Tỉnh Nghệ An.

2.2. Tín ngưỡng liên quan trực tiếp đến nông nghiệp

2.2.1 Nghi lễ cầu mùa.

2.2.2 Nghi lễ đầu vụ gieo trồng.

2.2.3 Tín ngưỡng trong thời kỳ gieo hạt.

2.2.4 Nghi lễ trừ sâu bệnh.

2.2.5 Tín ngưỡng trong thu hoạch và bảo quản.

2.2.6 Các tín ngưỡng liên quan đến nương.

2.2.7 Nghi lễ cầu mưa.

2.2.8. Nghi lễ “ Khau mờ” (Cơm mới).

2.2.9 Tín ngưỡng liên quan đến con Trâu.

2.3 Tín ngưỡng liên quan đến nông nghiệp thể hiện trong thờ cúng và lễ hội

2.3.1 *Xên mừng, xên bản, xên hươn. ....*

2.3.2 *Tục chơi hang.*

2.3.3 *Hội tung còn.*

2.3.4 *Những nghi lễ tín ngưỡng liên quan đến nông nghiệp thể hiện trong Tết cổ truyền.*

2.3.5 *Tục uống rượu cần đón tiếng sấm đầu xuân.*

CHƯƠNG III : MỘT SỐ GIẢI PHÁP NHẪM BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY GIÁ TRỊ TRONG TÍN NGƯỠNG NÔNG NGHIỆP CỦA NGƯỜI THÁI Ở HUYỆN QÙY CHÂU – TỈNH NGHỆ AN.

3.1. Một số chính sách của Đảng và nhà nước trong việc bảo tồn và phát huy văn hóa truyền thống của các dân tộc thiểu số hiện nay

3.2 Những đánh giá bước đầu về tín ngưỡng của Người Thái ở Huyện Quỳnh Châu – Tỉnh Nghệ An.

3.2.1 *Mặt tích cực.*

3.2.2 *Mặt hạn chế.*

3.3 Những đề xuất của cá nhân nhằm góp phần giữ gìn và phát huy giá trị trong tín ngưỡng nông nghiệp của Người Thái huyện Quỳnh Châu- Tỉnh Nghệ An.

3.3.1 *Về nhận thức.*

3.3.2 *Về kinh tế xã hội.*

3.3.3 *Về văn hóa.*

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO 8

LỜI MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài:

Tín ngưỡng có vai trò vô cùng to lớn trong đời sống tinh thần của không ít dân tộc trong cộng đồng các dân tộc Việt nam. Nó tác động mạnh mẽ đến mọi mặt của đời sống xã hội, có tính chất quyết định trong mọi tổ chức sinh hoạt văn hoá cộng đồng . Tín ngưỡng có ý nghĩa chiến lược lâu dài đến việc xây dựng và phát triển văn hoá nước ta trong giai đoạn mở cửa giao lưu văn hoá nước ngoài và xây dựng một nền văn hoá Việt Nam tiên tiến đậm đà bản sắc văn hoá dân tộc theo tinh thần của Nghị quyết Trung ương 5 (khoá VIII) đã đề ra.

Đối với các dân tộc thiểu số nói chung và dân tộc Thái nói riêng, Tín ngưỡng là công cụ quan trọng hàng đầu đối với việc tổ chức, quản lý, điều hành mọi hoạt động của cộng đồng trong xã hội truyền thống và hiện đại, Tín ngưỡng hàm chứa những đặc trưng văn hóa và là kho tàng tri thức của các tộc người. Với người Thái nói chung và người Thái ở Quỳnh Châu nói riêng tín ngưỡng của họ đóng vai trò hết sức quan trọng trong đời sống xã hội, góp phần hình thành nên bản sắc văn hóa đặc trưng vốn có của người Thái.

Việt Nam với nền nông nghiệp lúa nước đã có từ lâu đời. Trải qua nhiều biến cố lịch sử cho đến nay nông nghiệp vẫn giữ một vai trò rất quan trọng. Quỳnh Châu là một huyện miền núi của Tỉnh Nghệ An với nền kinh tế chủ yếu là nông nghiệp. Do đặc điểm sống ở vùng thung lũng núi, hoạt động sản xuất của người Thái phụ thuộc hoàn toàn vào tự nhiên, trong điều kiện khoa học kỹ thuật còn nghèo nàn, lạc hậu. Chính bởi vậy tín ngưỡng trong sản xuất nông nghiệp đóng vai trò hết sức quan trọng. Có nhiều hình thái tín ngưỡng nông nghiệp như: tín ngưỡng trong thời kỳ gieo hạt, tín ngưỡng trong thu hoạch và bảo quản, tín ngưỡng liên quan đến con trâu...

những hình thái tín ngưỡng này đã tồn tại trong cộng đồng người Thái ở huyện Quỳnh Châu qua nhiều giai đoạn lịch sử. Do tín ngưỡng có vai trò quan trọng và tính ứng dụng trong đời sống tinh thần của nhân dân nên nó là đối tượng của nhiều ngành khoa học như: tôn giáo, xã hội học, văn hóa dân gian, dân tộc học...Việc nghiên cứu tín ngưỡng nông nghiệp của người Thái ở Quỳnh Châu sẽ góp phần làm sáng tỏ một hình thái tín ngưỡng dân gian của dân tộc Việt Nam nói chung và dân tộc Thái nói riêng.

Văn hóa của dân tộc Thái rất phong phú. Lịch sử của họ được ghi chép thành văn hoặc bằng truyền miệng thể hiện trong sản xuất, trong sinh hoạt, mang đặc thù riêng không thể lẫn với dân tộc khác. Họ có trang phục độc đáo, tiếng nói riêng biệt. Đặc biệt tín ngưỡng nông nghiệp rất phức tạp, đa dạng và phong phú. Tín ngưỡng làm nên bản sắc riêng của mỗi dân tộc, việc nhận diện tín ngưỡng trong sản xuất nông nghiệp của người Thái chính là nhấn mạnh sắc thái độc đáo trong văn hóa mà người Thái rất đỗi tự hào.

Là một sinh viên khoa Quản Lý Văn hóa nghệ thuật - Trường Đại học Văn hóa Hà Nội, đồng thời là người con của quê hương Xứ Nghệ, tôi nhận thấy mình có trách nhiệm nghiên cứu, tìm hiểu văn hóa, tục lệ, tín ngưỡng của đồng bào người Thái ở Quỳnh Châu. Qua đó góp phần bảo tồn và phát huy những tinh hoa văn hóa của dân tộc Thái trong sự nghiệp xây dựng quê hương Nghệ An nói riêng và đất nước Việt Nam nói chung trong giai đoạn hiện nay.

Với những lý do trên, tôi chọn đề tài : ***“Tín ngưỡng trong sản xuất nông nghiệp của người Thái ở Huyện Quỳnh Châu- Tỉnh Nghệ An”*** làm khóa luận tốt nghiệp của mình.

2. Đối tượng nghiên cứu :

Đề tài tập trung nghiên cứu những tín ngưỡng nông nghiệp được biểu hiện trong phong tục, tập quán, lễ hội, sinh hoạt văn hóa dân gian, đời sống tinh thần của người Thái ở huyện Quỳnh Châu.

3. Phương pháp nghiên cứu :

- Phương pháp luận là phương pháp nghiên cứu duy vật lịch sử, duy vật biện chứng của chủ nghĩa Mác - Lênin, nhằm phân tích đánh giá sự tác động của tín ngưỡng đối với xã hội người Thái ở Quỳnh Châu - Nghệ An.

- Phương pháp cụ thể: phương pháp thu thập tài liệu (dựa vào sách báo, trực tiếp khai thác với người hiểu biết), phương pháp điều tra xã hội học...

4. Mục tiêu nghiên cứu :

Đề tài tập trung khảo sát các biểu hiện của Tín ngưỡng nông nghiệp trong đời sống xã hội người Thái ở huyện Quỳnh Châu. Trên cơ sở đánh giá những mặt tích cực và hạn chế của tín ngưỡng của Người Thái. Từ đó định ra các giải pháp bảo tồn, giữ gìn khôi phục lại những tín ngưỡng có lợi cho đời sống tinh thần của đồng bào mà không trái với chủ trương của Đảng, pháp luật của nhà nước.

5. Đóng góp của đề tài:

- Góp phần bổ sung tư liệu về người Thái ở Huyện Quỳnh Châu - Tỉnh Nghệ An, đặc biệt là những tín ngưỡng nông nghiệp của họ.

- Xác lập được cơ sở lý luận cho một số đề tài nghiên cứu về dân tộc thiểu số.

- Góp phần nâng cao nhận thức, đời sống vật chất, tinh thần của nhân dân, nhất là đồng bào dân tộc Thái ở Huyện Quỳnh Châu - Tỉnh Nghệ An để họ ngày càng biết giữ gìn và trân trọng nét văn hóa độc đáo của dân tộc mình.

- Qua đề tài khóa luận này mong rằng lớp trẻ hiểu được văn hóa của dân tộc Thái từ đó mỗi người đóng góp phần nhỏ trong việc giữ gìn bản sắc dân tộc.

6. Bố cục:

Ngoài lời cảm ơn, phần mở đầu , kết luận, phụ lục ảnh và danh mục tài liệu tham khảo. Cấu trúc đề tài bao gồm:

Chương I: Khái quát về huyện Quỳnh Châu – Tỉnh Nghệ An.

Chương II: Tín ngưỡng trong sản xuất nông nghiệp của người Thái ở Huyện Quỳnh Châu - Tỉnh Nghệ An.

Chương III: Một số giải pháp nhằm bảo tồn và phát huy giá trị trong tín ngưỡng sản xuất nông nghiệp của người Thái ở Huyện Quỳnh Châu - Tỉnh Nghệ An.

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Ban dân tộc và miền núi Nghệ An: Một số chính sách về dân tộc và miền núi Nghệ An - Nhà xuất bản Nghệ An, Vinh, 1992
2. Ban nghiên cứu lịch sử và địa lý Nghệ Tĩnh: Lịch sử Nghệ Tĩnh – Tập I, Nhà xuất bản Nghệ Tĩnh, Vinh, 1994
3. Bùi Dương Lịch: Nghệ An ký (bản dịch) khoa sử trường Đại học Tổng hợp
4. Các dân tộc ít người ở Việt Nam (các tỉnh phía bắc)- NXB Khoa học và xã hội- 1987.
5. Lê Đình Thiêu: Chuyện cổ tích miền núi Nghệ An- Hội Văn nghệ Nghệ An, Vinh 1975.
6. Lê Khánh Xuyên – Sầm Nga Di: Tục ngữ, ca dao, dân ca dân tộc Thái Nghệ An – NXB Nghệ An 1993.
7. Lịch sử Đảng bộ Đảng cộng sản Việt Nam huyện Quỳnh Châu - NXB Nghệ Tĩnh 1945-1985
8. Ngô Đức Thịnh (2001), Tín ngưỡng và văn hóa tín ngưỡng – NXB Khoa học xã hội Hà Nội.
9. Nguyễn Doãn Hương, La Quán Miêu: Hang Bua danh thắng và lễ hội – NXB Nghệ An 1997.
10. Nguyễn Đăng Duy (2001), Các hình thái tín ngưỡng tôn giáo ở Việt Nam – NXB Văn hóa thông tin.
11. Nguyễn Đình Lộc: Các dân tộc thiểu số ở Nghệ An- NXB Nghệ An.

12. Phan Huy Lê: Bàn về các quá trình hình thành dân tộc trong lịch sử Việt Nam. Giáo trình Lịch sử Việt Nam tại khoa Sử, Đại học Tổng hợp Hà Nội, 1990.
13. Trần Danh Lâm: Hoan Châu phong thổ ký, (Ngô Đức Thọ dịch) Thư viện Nghệ Tĩnh, số HT 73 – 75.
14. Vị An: Góp thêm tư liệu về tên gọi và lịch sử cư trú của Nhóm Thái ở đường 7 tỉnh Nghệ An, t/c PTH số 2/1993.